GLIWICE

Gliwice

PRZEWODNIK • GUIDE • STADTFÜHRER





DZIEJE GLIWIC 4

THE HISTORY OF GLIWICE 22

DIE GESCHICHTE VON GLIWICE 36

- Restauracje
- Restaurants
- Restaurants 58

- Wieczorne wyjścia
- Evening Outings
- Abendliches Ausgehen 59

- Hotele
- Hotels
- Hotels 60

- Obiekty sportowe
- Sports Facilities
- Sportobjekte 61

- Zakupy
- Shopping
- Einkaufen 63

Przydatne adresy i telefony / Useful addresses and telephone numbers / Wichtige Adressen und Telefonnummern 64



Szanowni Państwo,

Gliwice to miasto o bogatej, ponad 760-letniej historii, leżące na skrzyżowaniu ważnych, europejskich szlaków komunikacyjnych. To prężny ośrodek gospodarczy, handlowy oraz naukowy, gdzie w ostatnich latach szczególnie dynamicznie rozwijają się firmy z branży nowoczesnych technologii.

Możemy pochwalić się zabytkowym centrum miasta, w którym zachował się średniowieczny układ ulic Starówki i urokliwy Rynek. To w Gliwicach tradycja, wielokulturowe dziedzictwo oraz nauka i pionierskie rozwiązania hi-tech łączą się, tworząc jedyny w swoim rodzaju klimat atrakcyjnego miejsca do życia.

Serdecznie zapraszam do odwiedzenia Gliwic.

Zygmunt Frankiewicz
Prezydent Miasta Gliwice

Ladies and Gentlemen,

Gliwice is a city with a rich history of over 760 years. Located on the crossing of important European traffic routes, it is a buoyant centre of economy, commerce and science, where over the past few years companies from the sector of advanced technologies have been developing particularly dynamically.

We take pride in the historic centre of the city, with the preserved medieval street layout and the enchaining Market Square. Gliwice is a place where tradition, multicultural heritage, science and pioneering hi-tech solutions merge, creating a unique climate of a great place to live.

Visit us in Gliwice.

Zygmunt Frankiewicz
Mayor of Gliwice

Sehr geehrte Damen und Herren,

Gliwice ist eine Stadt mit der reichlichen, über 760-jährigen Geschichte, liegt an der Kreuzung der wichtigen europäischen Verkehrswege. Sie ist ein dynamisches Wirtschafts-, Handels- und Wissenschaftszentrum, in dem sich in den letzten Jahren insbesondere Hightech-Unternehmen schnell entwickelt haben.

Im Stadtzentrum befinden sich viele Sehenswürdigkeiten. In der Altstadt ist ein mittelalterliches Straßennetz mit dem wunderbaren Markt bewahrt. Gerade in Gliwice verbinden sich miteinander die Tradition, das multikulturelle Erbe und die Wissenschaft mit den bahnbrechenden Hightech-Lösungen. All das schafft ein einzigartiges Klima des Ortes zum Leben.

Ich lade Sie herzlich ein, Gliwice zu besuchen.

Zygmunt Frankiewicz
Präsident der Stadt Gliwice

Gliwice

Przyszłość jest tu

DZIEJE MIASTA

Osadnictwo w rejonie Gliwic pojawiło się już w schyłkowym paleolicie (ok. 9-8 tys. l. p. n. e.), o czym świadczą m.in. wykopaliska w Ligocie Zabrskiej, Sośnicy, Szobiszowicach, Wójtowej Wsi i Dzierżnie, ale udokumentowane dzieje miasta i osad, które obecnie znajdują się w jego obrębie, zaczynają się w XIII w. Wówczas też w miejscu dzisiejszych Gliwic funkcjonowała osada handlowa na szlaku Wrocław-Kraków, która przed 1276 r. otrzymała od księcia opolskiego Władysława prawa miejskie. Oprócz handlu, gliwiczanie zajmowali się rzemiosłem, m.in. produkcją i sprzedażą piwa oraz chmielu. Średniowieczne miasto otoczone było wałami ziemnymi, okolonymi fosą, zasilaną z rzeki Ostropki. Ich dawny przebieg wyznaczają dzisiejsze ulice Dolnych i Górnych Wałów.



Rynek

Jest to centralny punkt gliwickiej Starówki, prezentującej do dziś średniowieczny układ zabudowy. Głównym obiektem jest Ratusz. Wokół można podziwiać kolorowe kamienice z podcieniami, powstałe między XV i XVII w. Charakterystycznym punktem na Rynku jest fontanna z rzeźbą Neptuna autorstwa Johannesa Nietzsche. Rynek to ulubione miejsce spotkań mieszkańców i turystów. Miłą atmosferę tworzą liczne kawiarenki i galerie. To również miejsce wielu przedsięwzięć artystycznych.

RYNEK



Market Square

The central point of Gliwice Old town, presenting to this day the medieval building structure. The main building is the Town Hall, around which one can admire tenement houses with arcades built between the 15th and 17th centuries. The characteristic place in the Market Square is the fountain with the sculpture of Neptune designed by Johannes Nietzsche. The Market Square is the favorite meeting place for the inhabitants and tourists alike. Numerous cafés and galleries create a pleasant atmosphere. This is also the place of numerous artistic events.

Marktplatz (Ring)

Den zentralen Punkt der Altstadt von Gliwice, deren mittelalterlicher Grundriss bis heute erhalten blieb, bildet der Marktplatz (Ring). In seiner Mitte steht das Rathaus, entlang der einzelnen Flügel befinden sich bunt angestrichene Bürgerhäuser mit Bögen, die im 15. bis 17. Jahrhundert erbaut wurden. Der Brunnen mit der Neptun-Statue von Johannes Nietzsche ist ein charakteristischer Punkt des Marktplatzes. Der Marktplatz gilt überdies als Treffpunkt für Stadteinwohner und Touristen. Nicht zuletzt sind es die zahlreichen Cafés und Galerien, die das Ambiente dieses Ortes ausmachen. Am Marktplatz finden viele kulturelle Veranstaltungen statt.

Około 1431 r. zbudowano mury obronne z dwiema bramami: Bytomską (Białą) i Raciborską (Czarną). Gliwice z okolicą od 1281 r. stanowiły część piastowskiego Księstwa Bytomskiego, a w l. 1322-1342 nawet stolicę udzielnego Księstwa Gliwickiego, rządzonego przez księcia Ziemowita (Siemowita).

Po śmierci ostatniego Piasta bytomskiego w 1354 r. Księstwo Bytomskie, a wraz z nim także Gliwice, podzielono między książąt cieszyńskich i oleśnickich.

W latach 1429-1431 miasto na krótko było siedzibą oddziału husytów, dowodzonego przez Michała Korybutowicza. Od 1526 r., wraz z całym Śląskiem, Gliwice znalazły się pod cesarskim berłem Habsburgów.





Teatr Miejski w Gliwicach

Teatr Miejski w Gliwicach jest najmłodszą z placówek kulturalnych Górnego Śląska i jednocześnie najmłodszym teatrem repertuarowym w Polsce. Rozpoczął działalność 13 października 2016 roku. Teatr Miejski w Gliwicach dzięki szerokiej formule programowej chce spełnić oczekiwania zarówno publiczności przywiązanej do repertuaru muzycznego, jak również miłośników teatru dramatycznego. W repertuarze znajdują się także spektakle przygotowane z myślą o najmłodszych widzach. Istotnym polem działalności jest również edukacja teatralna, pod szyldem teatru odbywają się spotkania: Dziecięcego Studia Teatralnego, Sceny Seniora.

Municipal Theatre in Gliwice

Municipal Theatre in Gliwice is the youngest among the cultural institution in the Upper Silesia and also

TEATR MIEJSKI W GLIWICACH



the youngest repertory theatre in Poland. It was opened on 13 October 2016. Thanks to its broad repertory, the Municipal Theatre in Gliwice wishes to meet the needs of both the audience attached to the musical repertory and the fans of drama theatre. The repertory includes also shows for the youngest audience. Theatre education is also an important field of its activity. The Theatre houses the meetings of: Children Theatre Studio and Senior's Stage.

Stadttheater in Gliwice

Das Stadttheater in Gliwice ist die jüngste der Kultureinrichtungen Oberschlesiens und zugleich das jüngste Theater mit dem Repertoiresystem in Polen. Es entstand am 13. Oktober 2016. Das Stadttheater in Gliwice möchte dank seines breiten Programms den Erwartungen sowohl des Publikums, das an das musikalische Repertoire gebunden ist, wie auch der Liebhaber des dramatischen Theaters entsprechen. In seinem Repertoire kann man auch Spektakel für die jüngsten Zuschauer finden. Ein wichtiger Schwerpunkt der Theaterstätigkeit ist die Theater-Ausbildung, unter dem Namen des Theaters finden Treffen des Theater-Studiums für Kinder, Senior-Bühnen statt.

adres:
ul. Nowy Świat 55-57

Rezerwacja biletów / Tickets reservation / Kartenreservierung:

32 230 49 68

Kasa / Box office / Kasse:

32 232 13 39

Repertuar / Repertoire / Repertoire:

www.teatr.gliwice.pl

W roku 1558 cesarz Ferdynand przekazał je wraz z dobrami zamkowymi w dzierżawę Fryderykowi von Zettritz (Cetryczowi). Niedługo potem, w czasie wojny trzydziestoletniej, Gliwice kilkakrotnie były oblegane i zdobywane (m. in. w 1623 r. złupili je lisowczycy, 1626 r. miasto obroniło się przed duńskimi wojskami Ernesta Mansfelda, ale w 1645 r. zdobyły je wojska szwedzkie gen. Torstensona). W 1683 r. na krótko zatrzymał się w Gliwicach, w drodze pod Wiedeń król Jan III Sobieski.

W XVII i XVIII w. z miasta typowo handlowo-rzemieślniczego, żyjącego z produkcji i handlu piwem, Gliwice stały się ośrodkiem sukiennictwa, które upadło po wojnach śląskich między Prusami a Austrią. W wyniku tych wojen Gliwice z większą częścią Górnego Śląska w 1741 r. zostały włączone do Królestwa Prus, do utworzonego powiatu toszecko-gliwickiego.

Od końca XVIII w. zaczął się w Gliwicach rozwijać przemysł. W owym czasie dyrektorem Wyższego Urzędu Górniczego we Wrocławiu był hr. Fryderyk Wilhelm Reden (1752-1815), nazywany „ojcem górnośląskiego przemysłu".

Radiostacja Gliwice – Oddział Muzeum w Gliwicach

Zbudowana z drewna modrzewiowego w roku 1935. To najwyższa tego typu konstrukcja drewniana w Europie (wysokość 111 m). W 1939 r. stała się miejscem prowokacji gliwickiej, która dała początek II wojnie światowej. Obecnie jest to oddział Muzeum z wystawą zabytkowych nadajników radiowych i sprzętu telekomunikacyjnego. W 2017 r. Radiostacja Gliwicka została wpisana na listę Pomników Historii.

Gliwice Radio Station Department of the Museum in Gliwice

Made of larch in the year 1935, it is the highest wooden construction of the type in Europe (111 m). The place of the German provocation in 1939, which preceded the outbreak of World War II. Presently a museum with the exhibition of historic radio transmitters and telecommunication equipment. In 2017, the Gliwice Radio Station was added to the List of Historic Monuments.

Sender Gleiwitz – Museum in Gliwice

Der aus Lärchenholz erbaute Sendeturm stammt aus dem Jahre 1935 und ist mit seinen 111 Metern die höchste Holzkonstruktion dieser Art in Europa. 1939 kam es hier zur Gleiwitzer Provokation, die den 2. Weltkrieg entfachte.Heutzutage beherbergt der Gebäudekomplex eine Museumsabteilung, in der alte Sende- und Telekommunikationsanlagen präsentiert werden. Im Jahr 2017 wurde der Sender Gleiwitz in die Liste der Historischen Denkmäler eingetragen.

kontakt:
ul. Tarnogórska 129
tel. 32 300 04 04

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:
Wt-Pt / Tu-Fr / Di-Fr: 9.00–16.00,
Sb-Nd / Sa-Su / Sa-So: 11.00–16.00 (11.00–17.00 maj – wrzesień/ May – September/ Mai – September)
Park wokół wieży otwarty 6.00–22.00 (latem) oraz 6.00–20.00 (zimą). / The park around the tower is open between 6.00 a.m. and 10.00 p.m. (in summertime) and between 6.00 a.m. and 8.00 p.m. (in wintertime). / Park am Turm. Öffnungszeiten: 6.00–22.00 (Sommer) und 6.00–20.00 (Winter).

Ceny biletów / Tickets / Eintritt:
normalny / regular ticket / normal: 5 zł
ulgowy / reduced ticket / ermäßigt: 2 zł
Zwiedzanie parku bezpłatne / Visiting the park is free of charge / Die Besichtigung des Parks ist kostenlos.

www.muzeum.gliwice.pl


RADIOSTACJA GLIWICE
ODDZIAŁ MUZEUM W GLIWICACH
Szlak Zabytków Techniki
PRZEWODNIK • GUIDE • STADTFÜHRER
9

Z jego inicjatywy uruchomiono Hutę Gliwicką (a właściwie – Królewską Odlewnię Żeliwa – Königliche Eisengießerei in Gleiwitz), powiązaną ściśle z królewską Kopalnią Węgla „Królowa Luiza" w Zabrzu oraz Kanałem Kłodnickim jako drogą transportu surowców i produktów.

Po doprowadzeniu do miasta Kolei Górnośląskiej, w 1845 r. w Gliwicach zaczęły powstawać kolejne zakłady hutnicze, mechaniczne, maszynowe i chemiczne.
W 1848 r. wrocławska rodzina kupiecka Caro rozpoczęła w Łabędach budowę Huty „Hermina", a dwadzieścia lat później Salomon Huldschinsky zbudował w Gliwicach walcownię rur. W 1852 r. Wilhelm Hagenscheidt zbudował Fabrykę Drutu i Gwoździ, działały fabryki kotłów „Leinveber und Co." i „Oberschlesische Kesselwerke B. Meyer", fabryka maszyn Adolfa Henniga, huta szkła w Nowej Wsi, zakłady chemiczne „Gleiwitzer Chemische Fabrik Dr. Hiller", zakłady szamotowe „Stettiner Chamotte Fabrik AG", liczne cegielnie, tartaki, młyny, zakłady przemysłu spożywczego.



Zamek Piastowski
Dawny dwór Cetrycza, nazywany Zamkiem Piastowskim, jest dziś jednym z oddziałów Muzeum w Gliwicach. Przed wiekami pełnił on również funkcję arsenału, więzienia i folwarku. W okolicy znajdują się zachowane do dziś pozostałości średniowiecznych murów obronnych.

The Piast Castle
The former Zetritz manor, called the Piast's Castle, today is one of the departments of the Museum in Gliwice.

ZAMEK PIASTOWSKI



Ages ago it was also used as an arsenal, a prison and a grange. The remains of the medieval defensive walls are preserved in the vicinity.

Piastenschloss

Der frühere Zetritz-Hof, heute Piasten-Schloss genannt, beherbergt eine der Abteilungen des Museums Gliwice. Im Laufe der Geschichte diente das Gebäude als Zeughaus, Kerker und Vorwerk. In der Nähe des Schlosses befinden sich Fragmente von mittelalterlichen Wehrmauern.

kontakt:
ul. Pod Murami 2
tel. 32 231 44 94

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

Wt / Tu / Di: 9.00–15.00
Śr / We / Mi: 9.00–16.00
Cz / Th / Do: 10.00–16.00
Pt / Fr / Fr: 10.00–16.00
Sb / Sa / Sa: 11.00–17.00
Nd / Su / So: 11.00–16.00

Ceny biletów / Tickets / Eintritt:

Zwiedzanie bezpłatne / Admission free / Die Besichtigung ist kostenlos

www.muzeum.gliwice.pl

W 1901 założono Kopalnię „Gliwice" (pierwsze wydobycie w 1913 r.), a w 1917 r. wydobyto pierwszą tonę węgla w Kopalni „Sośnica".

Równocześnie miasto zaczęło się rozwijać cywilizacyjnie. Na początku XIX w. zasypano fosy, zniwelowano wały miejskie i wyburzono mury obronne. Powstały nowe ulice i kwartały zabudowy na północ i zachód od średniowiecznego centrum. W 1816 r. założono w Gliwicach pierwsze gimnazjum i liczne szkoły powszechne. W 1826 r. otwarto pierwszą drukarnię, później bank (1851) oraz gazownię (1854). W 1894 r. Gliwice (wraz z Bytomiem) jako pierwsze na Górnym Śląsku otrzymały kolej miejską – tramwaje (początkowo trakcji parowej, a od 1898 r. – elektryczne). W związku z postępującą po roku 1897 r. (otwarcie elektrowni w Zabrzu) elektryfikacją przemysłowej części Górnego Śląska, w Gliwicach w 1897 r. założono spółkę OEW (Oberschlesische Elektrizitäts Werke). W 1901 r. doprowadzono do miasta wodę z ujęcia Zawada, a w 1906 r. założono kanalizację.





ZAMEK PIASTOWSKI
ODDZIAŁ MUZEUM W GLIWICACH

Pod koniec XIX w. w Gliwicach działało kilka banków. W mieście intensywnie toczyło się życie społeczno-kulturalne. Równolegle działały stowarzyszenia niemieckie (Filomatów 1866, loża masońska 1887, Górnośląskie Towarzystwo Muzealne 1905) i polskie (Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół", Towarzystwo Św. Alojzego 1896, Towarzystwo Polskie „Harmonia" 1898), wychodziła prasa niemiecka (przede wszystkim „Der Oberschlesische Wanderer od 1828, „Die Gegenwart" od 1848, „Die Oberschlesische Volksstimme" od 1875) i polska („Opiekun Katolicki" od 1898, „Głos Śląski" od 1903). W 1899 r. założono Teatr Miejski „Victoria", a w 1905 r. – muzeum.

Po plebiscycie i podziale Górnego Śląska w 1922 r. miasto pozostało w granicach Niemiec. Pod koniec lat 20. XX w. pojawiła się koncepcja utworzenia górnośląskiego Trójmiasta, obejmującego Bytom, Gliwice i Zabrze, jednak z powodu światowego kryzysu gospodarczego nie doszło do jej realizacji. Mimo kryzysu, w latach trzydziestych Gliwice rozwinęły się na niespotykaną dotychczas skalę.

● Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego

W 1623 roku reformaci wznieśli w tym miejscu klasztor i kościół w formach barokowych pod wezwaniem św. Krzyża. W 1921 roku klasztor przejęli oo. Redemptoryści. Wkrótce kościół został przez nich przebudowany i powiększony. Do zachodniej strony korpusu nawowego przylega czworoboczny budynek klasztorny z wewnętrznym wirydarzem. Z 22 na 23 sierpnia 1683 roku zatrzymał się w klasztorze Jan III Sobieski, spiesząc z odsieczą na Wiedeń.

● Exaltation of the Holy Cross Church

The Reformation advocates erected a priory and a church here in the Baroque forms in 1623 under the name of Holy Cross. In 1921 the church was taken over by the Redemptorist Order Priory. The church was soon rebuilt and extended. To the west side of the nave body there adheres a quadrilateral cloister building, with an internal cloister garth. From 22 to 23 August 1683 King Jan III Sobieski had a brief sojourn in the order priory, while on his way to relieve the besieged city of Vienna.

● Kreuzerhöhungskirche

1623 erbauten an diesem Ort die Reformaten ein barockes Kloster und eine Kirche, die den Namen Heiliges Kreuz erhielt. 1921 übernahmen die Redemptoristen das Kloster; sie bauten das Gebäude um und erweiterten es. An das Kirchenschiff grenzt von westlicher Seite das viereckige Klostergebäude mit einem Innengarten. Am 22./23. August 1683 bezog in diesem Kloster König Johann III. Sobieski Quartier, der zum Entsatz der von den Türken belagerten Stadt Wien eilte.

adres:
ul. Daszyńskiego 2
tel. 32 231 44 70

www.krzyz-gliwice.pl



KOŚCIÓŁ PW. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO

Budowa portu lotniczego, modernizacja i przebudowa węzła kolejowego, podjęta budowa Kanału Gliwickiego i autostrady, zmieniła wizerunek miasta.

W przededniu wybuchu II wojny światowej grupa funkcjonariuszy specjalnego oddziału SS pod dowództwem por. Naujocksa, udająca powstańców śląskich, opanowała zespół nadawczy radiostacji gliwickiej przy ul. Tarnogórskiej. Akt ten miał stanowić jeden z pretekstów uzasadniających wywołanie przez Hitlera II wojny światowej i do historii najnowszej przeszedł jako tzw. „prowokacja gliwicka".



W czasie II wojny światowej cała gospodarka nastawiona była na produkcję wojskową. Mężczyzn powołano do wojska, dlatego przy każdej większej fabryce istniały obozy pracy, a w mieście i okolicy działały 4 filie obozu Auschwitz III Monowice.



● **Budynek Urzędu Miejskiego**
To jeden z najbardziej okazałych budynków w mieście. Zbudowano go w latach 30. XX wieku jako „Haus Oberschlesien", najnowocześniejszy hotel w tej części Europy. W styczniu 1945 roku został spalony przez Armię Czerwoną, a po wojnie odbudowany. W chwili obecnej jest siedzibą władz miasta.

● **Municipal Office Building**
One of the most impressive buildings in the city. Built in the 1930s as 'Haus



BUDYNEK URZĘDU MIEJSKIEGO

Oberschlesien', the most modern hotel in this part of Europe. Burnt down in January 1945 by the Red Army and rebuilt after the war. It is presently the seat of the municipal authorities.

● Das Gebäude der Stadtverwaltung

Als eines der prächtigsten Gebäude in der Stadt entstand das Gebäude in den 1930er Jahren als „Haus Oberschlesien", das zu damaliger Zeit modernste Hotel in diesem Teil Europas. Im Januar 1945 wurde es durch die Rote Armee verbrannt und es wurde nach dem Krieg wiederaufgebaut. Zurzeit befindet sich darin der Sitz der Stadtverwaltung.

kontakt:
ul. Zwycięstwa 21
tel. 32 231 30 42

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:
Pn-Śr / Mo-We / Mo-Mi: 8.00–16.00
Cz / Th / Do: 8.00–17.00
Pt / Fr / Fr: 8.00–15.00

www.gliwice.eu

Trzeba też nadmienić, że już w 1939 r. utworzono w pobliskich Nieborowicach obóz przejściowy dla aresztowanych żołnierzy polskich, powstańców śląskich i działaczy polskich organizacji.
Wojska radzieckie zdobyły miasto 24.01.1945 r., a po konferencji poczdamskiej znalazło się ono w granicach Polski.



Współczesne Gliwice są jednym z najprężniej rozwijających się ośrodków konurbacji górnośląskiej, śląskim „technopolis" (od 2005 r. Gliwice są członkiem World Technopolis Association, organizacji skupiającej miasta stawiające na rozwój nowych technologii, z prężnym ośrodkiem akademickim i naukowym).



● **Ruiny Teatru Victoria**
W 1890 r. zbudowano w tym miejscu olbrzymi kompleks kulturalno-rozrywkowy. Na jego terenie działał również Teatr Miejski „Victoria". Był to największy i najbardziej reprezentacyjny obiekt tego typu na Górnym Śląsku. W 1945 r. został spalony przez żołnierzy radzieckich. Obecnie, utrzymywany jako stała ruina, jest jednym z najciekawszych obiektów kulturalnych w regionie i służy prezentowaniu niestandardowych przedsięwzięć artystycznych.

RUINY TEATRU VICTORIA



Ruins of the Victoria Theatre

In 1890 a large culture and entertainment complex was built here, with the Municipal Theatre "Victoria" operating within its territory. The grandest and the most representative building of that type in Upper Silesia. Burnt down in 1945 by the Soviet soldiers. Presently maintained as a permanent ruin, one of the most interesting cultural facilities in the region, aims at presenting the unconventional artistic undertakings.

Die Ruinen des Victoriatheaters

1890 wurde an dem Ort ein riesengroßes Kultur- und Unterhaltungszentrum errichtet, dessen zentraler Punkt das Stadttheater „Victoria" war. Das Theater, welches zugleich das größte und repräsentativste Objekt dieser Art in Oberschlesien war, wurde 1945 von sowjetischen Soldaten niedergebrannt. Heutzutage dient es in Form einer „permanenten Ruine" kulturellen Zwecken und gilt u.a. durch seine kühnen Kulturprojekte als eine der interessantesten Bühnen der Region.

adres:
Aleja Przyjaźni 18
tel. 32 231 88 13

www.teatr.gliwice.pl

Rozwój miasta oparty jest na nowych technologiach (działają tu firmy I3D, Flytronic), przemyśle motoryzacyjnym (zakłady General Motors) oraz logistyce (Segro Business Park Gliwice, Tulipan Park Gliwice, Diamond Business Park Gliwice i Panattoni Park Gliwice). Od 1945 r. Gliwice są też ważnym ośrodkiem naukowym, którego wizytówką jest Politechnika Śląska, jedna z największych w Polsce uczelni technicznych.

W mieście działają ponadto liczne instytuty branżowe, placówki badawcze PAN (Instytut Informatyki Teoretycznej i Stosowanej PAN, Instytut Inżynierii Chemicznej oraz Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych).





- **Willa Caro**

Budynek z XIX w., w stylu neorenesansowym. Dawna własność przemysłowca Oscara Caro. Obecnie jest siedzibą Muzeum. Dla zwiedzających udostępnione są XIX-wieczne wnętrza oraz wystawy czasowe.

- **Caro Villa**

The building is in the Renaissance style and dates back to the 19th century. The former property of the factory owner Oscar Caro. Presently the 19th century residential interiors and the temporary



WILLA CARO

exhibitions are available to visitors.

- **Villa Caro**

Ein Neorenaissance-Gebäude aus dem 19. Jahrhundert; früher im Besitz des Industriellen Oscar Caro. Heute dient es als Sitz des Museums. Den Besuchern werden Innenräume aus dem 19. Jh. und Sonderausstellungen zur Verfügung gestellt.

adres:
ul. Dolnych Wałów 8a
tel. 32 231 08 54

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

Wt / Tu / Di: 9.00–15.00
Śr / We / Mi: 9.00–16.00
Cz / Th / Do: 10.00–16.00
Pt / Fr / Fr: 10.00–16.00
Sb / Sa / Sa: 11.00–17.00
Nd / Su / So: 11.00–16.00

Ceny biletów / Tickets / Eintritt:

normalny / regular ticket / normal: 8 zł
ulgowy / reduced ticket / ermäßigt: 4 zł
bilet rodzinny / family ticket / Familienticket: 16 zł

www.muzeum.gliwice.pl

Gliwice

The future is here

THE HISTORY OF GLIWICE

Settlements in the vicinity of Gliwice appeared as early as in late Paleolith (ca. 9-8 thousand years B.C.), which can be confirmed with e.g. excavations in Ligota Zabrska, Sośnica, Szobiszowice, Wójtowa Wieś and Dzierżno; however the documented history of the town and settlements which presently belong to its territory begin in the 13th century. At that time in the place where Gliwice is located today there was a trade settlement functioning on the trade route Wrocław – Kraków, which before 1276 was granted with municipal rights from Władysław, the Prince of Opole. Apart from trade, Gliwice citizens were engaged in craftsmanship, e.g. production and sales of beer and hop. The medieval town was surrounded with earthen embankments and a moat fed from the Ostropka river. Their former course is indicated by the today streets of Dolnych Wałów and Górnych Wałów.

- **Kościół katedralny św. Apostołów Piotra i Pawła**

Wzniesiony w latach 1886–1900. Najwybitniejszy przykład świątyni neogotyckiej na Śląsku. W kościele znajdują się najlepsze na Górnym Śląsku organy firmy Rieger-Mocker, dlatego odbywają się w nim liczne recitale organowe i koncerty. W roku 1992 został podniesiony do rangi katedry.

- **St. Peter and Paul's Cathedral**

The church was built in the years 1886–1900 and is considered to be the most outstanding example of Neo-Gothic temple in Upper Silesia. The church boasts the Rieger-Mocker organs, the best in Silesia, therefore, it is the venue for numerous recitals and concerts. In 1992 the church was raised to the rank of a cathedral.

- **Domkirche Peter und Paul**

Die zwischen 1886 und 1900 erbaute Kirche ist das beste Beispiel eines neogotischen Gotteshauses in Schlesien. Die Orgel der Firma Rieger-Mocker gilt als die beste in ganz Oberschlesien. Aus diesem Grunde werden in der Domkirche häufig Orgel-Recitals und –konzerte veranstaltet. 1992 wurde die Kirche zur Kathedrale erhoben.

adres:
ul. Jana Pawła II 5
tel. 32 230 89 45

www.katedra.gliwice.pl



KOŚCIÓŁ KATEDRALNY ŚW. APOSTOŁÓW PIOTRA I PAWŁA

Around 1431 fortifications were built with two gates: the Bytom (White) Gate and the Racibórz (Black) Gate. Since 1281 Gliwice and its surroundings constituted a part of the Piast Duchy of Bytom, and in the period 1322-1342 the town was even the capital of the sovereign Gliwice Duchy, governed by Prince Ziemowit (Siemowit).

After the death of the last Bytom Piast in 1354 the Bytom Duchy, and Gliwice with it, was divided between the Cieszyn and Oleśnica Princes. In the period 1429-1431 for a short time the town was a seat of a troop of Hussites, commanded by Michał Korybutowicz. Since 1526 together with the whole Silesia, Gliwice found itself under the imperial sceptre of the Habsburgs. In 1558 Emperor Ferdinand leased it together with the castle property to Friedrich von Zettritz (Cetrycz). Soon after that, during the Thirty Years' War, Gliwice was besieged and conquered several times (e.g. in 1623 it was plundered by the Lisowczycy troops, in 1626 the town defended itself against the Danish army of Ernest Mansfeld, and in 1645 it was conquered by the Swedish troops under general Torstenson).



● **Park Fryderyka Chopina**
Przepiękny park w centrum miasta o powierzchni ok. 6 ha, w którym można odpocząć po długim dniu pracy, pospacerować z dziećmi, podziwiać efektowne kompozycje kwiatowe. Koniecznie trzeba zwiedzić Palmiarnię Miejską – ponad 6000 egzotycznych roślin z różnych stron świata oraz wiele gatunków ryb słodkowodnych.



PARK FRYDERYKA CHOPINA

● **Frederic Chopin Park**
The most exquisite green park in the city centre of the area of ca. 6 ha, where you can have a rest after a long working day, walk with children or admire beautiful flowery compositions. Visit to the Municipal Palm House is a must – over 6,000 exotic plants from all over the world and many species of freshwater fish are to be seen there.

● **Frederic-Chopin-Park**
Der wunderschöne, im Zentrum der Stadt gelegene Park mit einer Fläche von ca. 6 ha bietet nach einem arbeitsreichen Tag Erholung, Spaziermöglichkeiten und viele beeindruckende Blumenkompositionen. Vergessen Sie nicht, das städtische Palmenhaus mit über 6.000 exotischen Pflanzen aus aller Welt und vielen Süßwasserfischarten zu besuchen.

adres:
ul. Fredry 6

In 1683 King Jan III Sobieski stopped in Gliwice for a while on his way to Vienna.



In the 17th and 18th century, from the city of a typically trade and craftsmanship nature, making a living on the production and sales of beer, Gliwice transformed into a centre of cloth manufacture, which declined after the Silesian wars between Prussia and Austria. As a result of these wars, in 1741 Gliwice with a large part of Upper Silesia was incorporated to Prussia, to the established Toszek-Gliwice county.

At the end of the 18th century industry started to develop in Gliwice. At that time the director of the State Mining Authority in Wrocław was count Friedrich Wilhelm Reden (1752-1815), called "the father of the Upper Silesian industry". Upon his initiative the Gliwice Steelworks (and more precisely the Royal Cast Iron Foundry –

- **Dawna Poczta Główna**

Gmach Poczty nawiązuje do tzw. gotyku pięknego. Obiekt został zbudowany na początku XX w. w stylu historyzmu, z elementami neogotyku.

- **Former Main Post Office**

The edifice of the Post Office reveals the features of the so called "Beautiful Gothic". The building was erected in beginning of the 20th century in the style of Historicism with elements of Neo-Gothic.

- **Das ehemalige Hauptpostamt**

Architektonisch knüpft das Gebäude des Postamtes an die sog. „schöne Gotik" an. Das Objekt entstand am Anfang des 20. Jahrhunderts im Stil des Historizismus mit Elementen der Neogotik.

adres:
ul. Dolnych Wałów 8


DAWNA POCZTA GŁÓWNA

Königliche Eisengießerei in Gleiwitz) were launched, closely bound with the Royal Coal Mine "Queen Luise" in Zabrze and the Kłodnica Canal as the route of transport of raw materials and products.

When the Upper Silesian Railways reached Gliwice in 1845, next steelworks, mechanical, machine and chemical plants were coming into being in Gliwice. In 1848 a Wrocław-based mercantile family Caro began the construction of "Hermina" Steelworks in Łabędy, and twenty years later Salomon Huldschinsky constructed a pipe rolling mill in Gliwice. In 1852 Wilhelm Hagenscheidt constructed the Wire and Nail Factory; boiler factories "Leinveber und Co." and "Oberschlesische Kesselwerke B. Meyer", Adolf Henning's machine factory, the glassworks in Nowa Wieś, the chemical plant "Gleiwitzer Chemische Fabrik Dr. Hiller", the fireclay plant "Stettiner Chamotte Fabrik AG" were operating in the city, as well as numerous brickworks, sawmills, mills, food industry plants. In 1901 the "Gliwice" Mine was established (the first output in 1913), and in 1917 the first coal was extracted in the "Sośnica" Mine.



Palmiarnia Miejska

To oaza zieleni w centrum miasta. Jest trzecim co do wielkości obiektem tego rodzaju w Polsce. Powstała jeszcze w XIX wieku Palmiarnia liczy obecnie ponad 6000 okazów flory i fauny. Można w niej podziwiać rośliny cytrusowe, przyprawowe (pieprz, cynamon, kardamon) oraz egzotyczne palmy i kaktusy, pochodzące z Australii, Afryki i obu Ameryk. Zwiedzanie zajmuje ok. 1,5 godziny.

Municipal Palm House

A green oasis in the city centre. It is the third largest facility of that type in Poland. Erected in the 19th century, the Palm House is presently home to over 6,000 specimen of flora and fauna. Citruses, spices (pepper, cinnamon, cardamom) and exotic palms and cacti, originating from Australia, Africa and



PALMIARNIA MIEJSKA

both Americas can be admired here. The tour takes about 1.5 hours.

● Städtisches Palmenhaus

Das Palmenhaus von Gliwice, das zugleich das drittgrößte Objekt dieser Art in Polen ist, bildet eine grüne Oase im Herzen der Stadt. Das im 19. Jahrhundert gegründete Palmenhaus hat heute über 6.000 Exponate aus dem Bereich der Fauna und Flora, unter ihnen Zitrus- und Gewürzpflanzen (Pfeffer, Zimt und Kardamompflanzen) sowie exotische Palmen und Kakteen aus Australien, Afrika, Süd- und Nordamerika. Die Besichtigungsdauer beträgt ca. 1,5 Stunden.

adres:
ul. Fredry 6
(na terenie Parku Chopina / in the Chopin Park / im Chopin-Park)
tel. 32 231 32 39

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

Wt–Pt / Tu–Fr / Di–Fr:
9.00–18.00,
kasa / box office / Kasse:
9.00–18.00

Sb, Nd / Sa, Su / Sa, So:
10.00–18.00
kasa / box office / Kasse:
10.00–18.00

Ceny biletów / Tickets / Eintritt:

normalny / regular ticket / normal: 7 zł
ulgowy / reduced ticket / ermäßigt: 5 zł
przewodnik / Guided tour / Führung: 50 zł (grupa do 30 osób / Group up to 30 people / Gruppe bis zu 30 Personen)
Bilet rodzinny / Family ticket / Familienkarte: 10 zł

www.mzuk.pl

Simultaneously the city started to develop civilisationally. In the early 19th century the moats were covered, the municipal embankments were levelled and the fortifications were demolished. New streets and quarters came into being to the north and west from the medieval city centre. In 1816 the first grammar school and numerous primary schools were established. In 1826 the first printing office opened, and next the first bank (1851) and gas plant (1854). In 1894 Gliwice (together with Bytom) as the first city in Upper Silesia was equipped with a municipal railway – trams (initially these were steam traction trams, and since 1898 – electric trams). In connection with the electrification of the industrial part of Upper Silesia, progressing after the year 1897 (opening of the power plant in Zabrze), in 1897 the company of OEW (Oberschlesische Elektrizitäts Werke) was established. In 1901 water was supplied to the city from the water intake "Zawada', and in 1906 the sewage system was installed. At the end of the 19th century several banks operated in Gliwice. The city enjoyed a buoyant social and cultural life.



Pawilon akwarystyczny w Palmiarni Miejskiej

W czterech tematycznych akwariach można zobaczyć kilkadziesiąt gatunków ryb. Największy zbiornik prezentuje ryby dorzecza Amazonki (60 tys. litrów). Zwiedzający zobaczą tu egzotyczne arapaimy, płaszczki słodkowodne, roślinożerne piranie pacu czy suma czerwonopłetwego. W zbiorniku prezentującym ryby rzek polskich można zobaczyć m.in. pstrągi, miętusy, okonie i karasie. W kolejnym akwarium znajdziemy wiele popularnych gatunków ryb rzek południowo-wschodniej Azji, a w ostatnim wiernie odwzorowano warunki panujące w afrykańskim jeziorze Tanganika.



PAWILON AKWARYSTYCZNY W PALMIARNI MIEJSKIEJ

e-mail: palmiarnia.rezerwacje@mzuk.pl

Aquarium pavilion in the Municipal Palm House

In four thematic aquariums we can see several dozen fish species. The largest tank presents fish from the Amazon Basin (60 thousand litres). Visitors will see exotic arapaima, river stingray, herbivorous pacu or redtail catfish here. In the tank presenting the fish from Polish rivers trout, burbot, perch and crucian carp can be admired. In another aquarium we shall find numerous popular species of fish from rivers of the Southeast Asia, and in the last one conditions prevailing in the African lake of Tanganyika have been faithfully imitated.

Aquarium im Städtischen Palmenhaus

In vier Themenaquarien können Sie über zwanzig Fischarten anschauen. In dem größten Behälter schwimmen Fische aus dem Einzugsgebiet des Amazonas (60.000 Liter). Die Besucher können hier exotische Arapaimas, Süßwasserstechrochen, pflanzenfressende Pacu-Piranhas oder einen Rotflossen-Antennenwels bewundern. In dem Aquarium mit den Fischarten, die in den polnischen Flüssen leben, finden Sie u.a. Forellen, Quappen, Barsche und Karauschen. In dem nächsten Aquarium befinden sich viele bekannte Fischarten aus dem südöstlichen Asien und das letzte gibt treu die Bedingungen wieder, die im afrikanischen Tanganjikasee herrschen.

adres:
ul. Fredry 6
tel. 32 231 32 39
Zamawianie wycieczek / Booking visits / Reservierung von Führungen: 9:00–17:00 (w poniedziałki nieczynne / closed on Mondays / montags geschlossen)

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:
Wt-Pt / Tu-Fr / Di-Fr: 9.00–18.00,
Sb-Nd / Sa-Su / Sa-So: 10.00–18.00

www.mzuk.pl

German (Philomaths 1866, Masonic Lodge 1887, Upper Silesian Museum Society 1905) and Polish ("Sokół" Gymnastics Society, St. Aloysius Society 1896, "Harmonia" Polish Society 1898) associations operated simultaneously. German press (most of all "Der Oberschlesische Wanderer" since 1828, "Die Gegenwart" since 1848, "Die Oberschlesische Volksstimme" since 1875) and Polish press ("Opiekun Katolicki" since 1898, "Głos Śląski" since 1903) was published. In 1899 the "Victoria" municipal theatre was founded, and in 1905 – a museum.

After the plebiscite and the division of Upper Silesia in 1922 the city remained in Germany. At the end of the 1920s an idea of creating an Upper Silesian tricity comprising Bytom, Gliwice and Zabrze emerged; however, due to the global economic crisis it was never implemented. Despite the crisis, in the 1930s Gliwice developed to the extent never observed before. The construction of an airport, the modernisation and reconstruction of the railway hub, the commenced construction of the Gliwice Canal and the motorway, changed the image of the city.



Ratusz
Pierwotny, gotycki Ratusz został zbudowany w XIII w. jako siedziba władz miejskich. Obecny, klasycystyczny budynek pochodzi z wieku XV. Pełni funkcje reprezentacyjne. Wewnątrz znajdują się sale: ślubów, sesyjna oraz konferencyjna.



RATUSZ

Town Hall

The original gothic Town Hall was built in the 13th century as the seat of municipal authorities. The present, classical building dates back to the 15th century. It is used for formal functions. There are marriage hall, session and conference halls inside.

Rathaus

Das ursprüngliche, gotische Rathaus entstand im 13. Jahrhundert als Sitz der Stadtbehörden. Das bis heute erhalten gebliebene klassizistische Gebäude stammt aus dem 15. Jahrhundert. Heutzutage dient das Rathaus Repräsentationszwecken: in seinem Inneren befinden sich ein Trauungssaal, ein Sitzungs- und ein Konferenzsaal.

On the eve of the outbreak of the World War II, a group of officers from a special SS troop commanded by lieutenant Naujocks, pretending to be Silesian insurgents, took control of the broadcasting unit of the Gliwice radio station at Tarnogórska street. This act was to constitute one of the pretexts justifying the declaration of the World War II by Hitler and it went down in history as the so-called "Gliwice provocation".

During the World War II the whole economy was oriented towards military production. Men were called to arms, therefore at each major factory there were labour camps, and there were 4 branches of the camp Auschwitz III Monowice in the city and around it. It should be mentioned that as early as in 1939 in the nearby Nieborowice a transit camp for Polish soldiers, Silesian insurgents and activists of Polish organisations was established. The Soviet Army took over the city on 24 January 1945 and after the decision of the Potsdam conference Gliwice found itself within the Polish territory.



Ośrodek wypoczynkowy „Czechowice"

Doskonałe, położone nad jeziorem miejsce do obcowania z naturą i całorocznego, aktywnego wypoczynku dla całej rodziny. Do dyspozycji odwiedzających są: kąpielisko sezonowe, szeroka, piaszczysta plaża, wypożyczalnia sprzętu wodnego, domki campingowe 4-osobowe, domki 6-osobowe typu BRDA, wypożyczalnia rowerów, plac zabaw, rampa dla rolkarzy, punkty gastronomiczne, pole namiotowe.



OŚRODEK WYPOCZYNKOWY „CZECHOWICE"

'Czechowice' Recreation Centre

Situated by a lake, a perfect place to enjoy nature and all-year active leisure for the entire family. A swimming pool, a wide sandy beach, water equipment hire, 4-bedded cabins, 6-bedded BRDA cabins, bicycles hire, a playground, a roller skating ramp, catering facilities and a campsite are available for visitors.

Erholungszentrum "Czechowice"

Das an einem See gelegene Erholungszentrum „Czechowice" ist ein perfekter Ort für Begegnungen mit der Natur und ganzjährige aktive Erholung für die ganze Familie. Den Besuchern stehen folgende Anlagen zur Verfügung: das Sommerfreibad, ein breiter Sandstrand, Ausleihe von Wassersportgeräten, Campinghäuser für vier Personen, Campinghäuser des Types BRDA für sechs Personen, Fahrrad-Ausleihe, Spielplatz, eine Rampe für Rollerskater, gastronomische Punkte und ein Zeltplatz.

adres:
ul. Ziemięcicka 62
tel 32 238 88 70

www.mzuk.pl

The Gliwice of today is one of the most buoyantly developing centres in the Upper Silesian conurbation, the Silesian "technopolis" (since 2005 Gliwice has been the member of the World Technopolis Association, an organisation of cities with industrial traditions, administering dynamic academic and scientific centres). The development of the city is based on new technologies (I3D, Flytronic), automotive industry (the General Motors plant) and logistics (Segro Business Park Gliwice, Tulipan Park Gliwice, Diamond Business Park Gliwice and Panattoni Park Gliwice). Since 1945 Gliwice has also been an important scientific centre, with the Silesian University of Technology, one of the largest technical universities in Poland, as its flagship.

In the city, there also operate numerous specialist research institutes, research units of the Polish Academy of Sciences (Institute of Theoretical and Applied Informatics of the Polish Academy of Sciences, Institute of Chemical Engineering and Centre of Polymer and Carbon Materials).

• Kościół pw. Wszystkich Świętych

Najstarsza świątynia w mieście, wybudowana w XV w. w stylu gotyckim. Ma piękny barokowy wystrój i gwiaździste sklepienia. Kościół ma konstrukcję halową, tzn. posiada trzy nawy równej wysokości. W podziemiach kryją się gotyckie wątki murów oraz ostrołukowe portale, co wskazuje na średniowieczny rodowód tego obiektu. Istnieje możliwość wejścia na wieżę kościelną i podziwiania panoramy miasta.

• All Saints Church

The oldest temple in the city, erected in the 15th century in Gothic style. It has beautiful baroque interiors and stellar vaults. The church has a hall structure, i.e. it has three equal height vaults. In the vaults there are remains of Gothic walls and ogival portals, indicative of the medieval origins of the building. It is possible to climb the church belfry and admire the city panorama.

• Allerheiligenkirche

Das älteste Gotteshaus der Stadt entstand im 15. Jahrhundert im gotischen Stil. Neben der schönen barocken Ausstattung sind auch die Sterngewölbe erwähnenswert. Die im unterirdischen Teil vorhandenen Fragmente von gotischen Mauern und die spitzbogigen Portale weisen auf den mittelalterlichen Ursprung der Kirche hin. Zugänglich für Besucher ist der Kirchenturm mit schönem Stadtpanorama.

adres:
ul. Kościelna 4
tel. 32 230 83 48

www.wszystkichswietych.org



KOŚCIÓŁ PW. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

Gliwice

Die Zukunft ist hier

DIE GESCHICHTE VON GLIWICE

Obwohl die Gegend von Gliwice bereits in der späten Altsteinzeit besiedelt war (8.000 – 9.000 Jahre vor Christus), was u.a. Ausgrabungen in Ligota Zabrska, Szobiszowice, Wójtowa Wieś und Dzierżno belegen, stammen die ältesten Urkunden, die die Geschichte der Stadt Gliwice und ihrer heutigen Stadtteile dokumentieren, erst aus dem 13. Jahrhundert. An der Stelle der heutigen Stadt bestand damals eine an der Handelsstraße Wrocław – Kraków gelegene Handelssiedlung, die 1276 vom Herzog Wladislaus von Opole das Stadtrecht erhielt. Neben dem Handel gehörte das Handwerk (u.a. Bierproduktion, Bier- und Hopfenverkauf) zu den Hauptbeschäftigungen der Bevölkerung. Im Mittelalter war die Stadt von einem Erdwall und einem Stadtgraben umgeben. Das Wasser für den Stadtgraben lieferte der Fluss Ostropka.



● **Scena Bajka – Kino Amok**

W 1928 r. powstało w tym miejscu jedno z najnowocześniejszych kin w Gliwicach. Osiemdziesiąt lat później przejętemu przez miasto obiektowi podarowano drugie życie. Zmieniono jednocześnie profil jego działalności. W jednej z sal odbywają się teraz nie tylko projekcje filmowe, ale również spektakle teatralne i koncerty. Dzięki swojej wielofunkcyjności obiekt służy studyjnemu kinu Amok oraz Teatrowi Miejskiemu w Gliwicach.

● **Bajka Scene – Amok Cinema**

In 1928 one of the most state-of-the-art cinemas in Gliwice was erected here. Eighty years later, taken over by the town, the facility was giv-



en a second life. Its profile was changed as well. One of its halls is now not only used for movie screening but also for theatrical productions and concerts. Thanks to its multifunctional purpose, it is now a venue for the studio cinema Amok and Municipal Theatre in Gliwice.

● Bühne Bajka – Kino Amok

1928 wurde hier eines der modernsten Kinos der Stadt eröffnet. 80 Jahre später begann die von der Stadt übernommene Einrichtung ihr zweites Leben, wobei das Profil ihrer Tätigkeit verändert wurde. In einem der Säle finden heutzutage nicht nur Filmvorführungen statt, sondern auch Theateraufführungen und Konzerte. Dank seinem multifunktionalen Charakter dient das Gebäude ferner dem Studiokino Amok und dem Stadttheater in Gliwice.

adres:
ul. Dolnych Wałów 3
tel. 32 238 25 01

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

kasa / box office / Kasse:
Pn / Mo / Mo:
nieczynne/closed/ geschlossen
Wt-Pt / Tu-Fr / Di-Fr: 8.30–20.15
Sb, Nd / Sa, Su / Sa, So:
15.00–20.15

www.amok.gliwice.pl

Die ehemalige Stadtbefestigung lässt sich heute am Verlauf der Straßen Dolnych Wałów und Górnych Wałów erkennen. Um 1431 wurde die Stadtmauer samt dem Beuthener (Weißen) und dem Ratiborer (Schwarzen) Tor errichtet. Seit 1281 gehörten Gliwice und Umgebung zum dem von den Piasten regierten Herzogtum Bytom. Von 1322 bis 1342 existierte das selbständige Herzogtum Gliwice, an dessen Spitze Herzog Ziemowit (Siemowit) stand.

Nach dem Tod des letzten Beuthener Herzogs aus dem Geschlecht der Piasten wurde 1354 das Herzogtum Bytom und damit auch Gliwice unter die Herzöge von Cieszyn und Oleśnica geteilt. Von 1429 bis 1431 bildete die Stadt kurz den Sitz einer Hussiteneinheit unter Sigmund Korybut. 1526 kamen Gliwice und die gesamte Region Schlesien unter das Zepter der Habsburger. 1558 verpfändete Kaiser Ferdinand die Stadt und die Schlossgüter an Friedlich Zetritz (Cetrycz). Kurze Zeit später wurde Gliwice während des Dreißigjährigen Krieges mehrmals belagert und erobert (u.a. wurde es 1623 von den Verbänden der polnischen Lisowczycy ausgeplündert,

- **Kąpielisko „Leśne"**

To kompleks odkrytych pływalni, oferujący wiele atrakcji i świetną zabawę, a co ważne – niemal w centrum miasta. Do dyspozycji wypoczywających są: 3 pływalnie o zróżnicowanej głębokości, w tym jedna ze zjeżdżalnią, 2 brodziki i plac zabaw dla dzieci, 4 boiska do piłki siatkowej oraz punkty gastronomiczne. Atrakcyjność terenów kąpieliska nie maleje nawet po zakończeniu sezonu letniego. Jest to bowiem idealne miejsce dla spacerowiczów, biegaczy czy amatorów nordic walking.

- **'Leśne' outdoor swimming pool**

The complex of outdoor swimming pools offering numerous attractions and great fun, and what is important, located almost in the city centre. 3 swimming pools of varied depth including one with a slide, 2 paddling pools and a playground for children, 4 volleyball pitches, as well as catering facilities are available for holiday makers. The attraction of the swimming pool continues after the summer season offering ideal grounds for walkers, runners and enthusiasts of nordic-walking.

- **Waldbad**

Das Waldbad ist ein Freibad-Komplex, der jede Menge Attraktionen gewährleistet und praktisch in der Innenstadt gelegen ist. Den Besuchern stehen folgende Anlagen zur Verfügung: drei Schwimmbecken mit unterschiedlicher Tiefe (davon eines mit Rutschbahn), zwei Kinderbecken und ein Kinderspielplatz, vier Volleyballspielplätze und gastronomische Punkte. Das Gelände des Waldbades bleibt auch nach der Sommersaison für Besucher attraktiv. Es eignet sich ideal für Spaziergänge sowie für Jogging und NordicWalking.

adres:
ul. Toszecka 137



KĄPIELISKO „LEŚNE”

1645 von der schwedischen Armee des Generals Torstenson erobert, 1626 konnte es sich gegen die dänischen Verbände Ernst Mansfelds behaupten). 1683 hielt sich der polnische König Johann III. Sobieski, der zum Entsatz der von den Türken belagerten Stadt Wien eilte, kurz in Gliwice auf.

Im 17. und 18. Jahrhundert verwandelte sich die Stadt aus einem typischen Zentrum des Handels und Handwerks, in dem Bierproduktion und -verkauf eine große Rolle spielten, in ein Zentrum der Tuchmacherei. Diese Branche kam jedoch nach den Schlesischen Kriegen zwischen Preußen und Österreich zum Erliegen. Infolge dieser Kriege kam Gliwice wie auch fast ganz Schlesien 1741 unter preußische Herrschaft. Der Landkreis Toszek – Gliwice wurde gebildet.





● **Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny**
Wybudowany w 1493 r. w Zębowicach, przeniesiony do Gliwic w roku 1925. Do dziś jest jednym z najlepiej zachowanych drewnianych kościółków na Górnym Śląsku. Posiada gotyckie i barokowe cechy. Należy do jednego z pięciu drewnianych kościołów na terenie dawnego powiatu gliwickiego, pochodzących z końca XV wieku.



KOŚCIÓŁ WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

• Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary

Built in 1493 in Zębowice, the church was subsequently moved to Gliwice in 1925. To this day it remains one of the best preserved wooden churches in Upper Silesia. The church holds Gothic and Baroque features. It is one of five wooden churches on the area of the former Gliwice County, dating back to the end of the 15th century.

• Mariä-Himmelfahrt-Kirche

Die 1493 in Zębowice erbaute und 1925 nach Gliwice verlegte Kirche gehört zu den besten Beispielen der Schrotholzkirchen in Oberschlesien. Das Gebäude weist gotische und barocke architektonische Züge auf und ist eine von fünf im Landkreis Gliwice erhaltenen Schrotholzkirchen aus dem späten 15. Jahrhundert.

adres:
ul. Kozielska 29
tel. 32 231 09 50

www.wnmp.gliwice.pl

Seit dem Ende des 18. Jahrhunderts entwickelte sich in Gliwice die Industrie. In der damaligen Zeit war Graf Friedrich von Reden (1752-1815), der als „Vater der oberschlesischen Industrie" bezeichnet wird, Direktor des Oberbergamtes in Breslau. Auf seine Initiative wurde in der Stadt die Königliche Eisengießerei in Betrieb genommen, die über den Klodnitz-Kanal mit der Königin-Luise-Grube in Zabrze verbunden war.

Nachdem die Stadt im Jahre 1845 einen Anschluss an die Oberschlesische Eisenbahn bekommen hatte, entstanden hier Hütten-, Maschinen-, mechanische und chemische Werke. 1848 begann die Breslauer Kaufmannsfamilie Caro in Łabędy mit dem Bau der Herminenhütte. 20 Jahre später ließ Salomon Huldschinsky in Gliwice ein Rohrwalzwerk bauen. 1852 entstanden die Draht- und Nagelfabrik Wilhelm Hagenscheidts, Abteilungen der Kesselfabrik Leinveber und Co., die Oberschlesischen Kesselwerke B. Meyer, die Maschinenfabrik Adolf Hennig, die Glashütte in Nowa Wieś, die Gleiwitzer Chemische Fabrik Dr. Hiller, die Stettiner Chamotten-Fabrik AG, zahlreiche Ziegeleien, Sägewerke,



- **Muzeum Techniki Sanitarnej**

Mieści się w budynku dawnej przepompowni ścieków. Prezentuje różne technologie oczyszczania ścieków, unikalne eksponaty i stare urządzenia. Zwiedzanie muzeum kończy wizyta w nowoczesnym laboratorium oczyszczalni ścieków.

- **Museum of Sanitary Technology**

It is located in the building of the former pumping station. It presents various sewage treatment technologies,



MUZEUM TECHNIKI SANITARNEJ

unique exhibits and old installations. At the end of the visit a modern sewage treatment laboratory can be seen.

● **Museum für Sanitäre Technik**

Das Museum befindet sich im ehemaligen Abwasser-Pumpwerk. Neben den verschiedenen Abwasser- und Klärtechnologien präsentiert die Einrichtung alte Anlagen und Ausstattung aus diesem Bereich. Zum Abschluss eines jeden Besuches wird ein modernes Kläranlage-Labor besichtigt.

adres:
ul. Edisona 16
tel. 32 401 14 40

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:
Pn-Pt / Mo-Fr / Mo-Fr: 8.00–11.00 (jedynie grupy zorganizowane / organized groups only / ausschließlich organisierte Gruppen)

Zwiedzanie bezpłatne / Admission free / Die Besichtigung ist kostenlos

www.pwik.gliwice.pl/muzeum

Mühlen und Lebensmittelwerke. 1901 wurde die Gleiwitzgrube eröffnet (Kohleförderung seit 1913), 1917 wurden die ersten Kohlen aus der Oehrigengrube (später Bergwerk „Sośnica") gefördert.



Gleichzeitig entwickelte sich die Stadt im zivilisatorischen Bereich. In den ersten Jahren des 19. Jahrhunderts wurde der Stadtgraben zugeschüttet und die Wehrmauer abgetragen. Nördlich der mittelalterlichen Altstadt entstanden neue Straßen und Viertel. 1816 wurde in Gliwice das erste Gymnasium eröffnet, später entstanden auch zahlreiche Volksschulen. 1826 wurde die erste Druckerei und 1854 das erste Gaswerk in Betrieb genommen. Die erste Bank wurde 1851 eröffnet. 1894 wurden in Gliwice und Bytom die ersten oberschlesischen Straßenbahnlinien eingeweiht (zuerst mit Dampf-, seit 1898 mit elektrischen Motoren angetrieben).



● **Kryta pływalnia OLIMPIJCZYK** to najnowszy 50 metrowy kryty basen oddany do użytku w styczniu 2010 roku. Obiekt oferuje pływalnię o wymiarach olimpijskich 25x50 metrów (8 torów pływackich), salę fitness, siłownię, kawiarnię, wielofunkcyjne boisko sportowe przy obiekcie i trybunę dla 700 widzów.

KRYTA PŁYWALNA OLIMPIJCZYK



● **OLIMPIJCZYK**
Indoor Swimming Pool
is the newest 50-metre pool opened in January 2010. The facility holds a 25x50 metre Olympic pool (8 swimming lanes), fitness room, gym, café and offers a multifunction pitch outside the pool and a grand stand for 700 spectators.

● **Schwimmhalle**
OLIMPIJCZYK
ist die jüngste, 50 Meter lange Schwimmhalle, die im Januar 2010 eröffnet wurde. Sie hat ein Olympiabecken von 25x50 Metern (8 Schwimmbahnen), ein Fitnessstudio, ein Café, einen multifunktionalen Sportplatz und eine Tribüne für 700 Zuschauer.

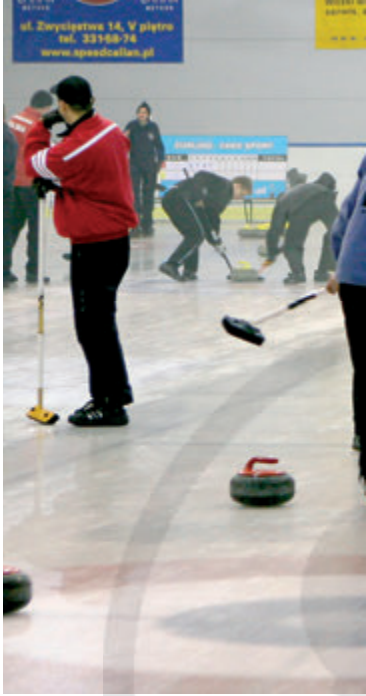
adres:
ul. Oriona 120
tel. 32 5 05 75

Godziny otwarcia/Opening hours /Öffnungszeiten:
Pn-Pt /Mo-Fr /Mo-Fr: 6.00–22.00
Sb-Nd/ Sa-Su/ Sa-So: 8.00–22.00

www.mzuk.pl

Im Zusammenhang mit der fortschreitenden Elektrifizierung des Oberschlesischen Industriegebietes (Eröffnung des Kraftwerkes in Zabrze 1897) wurden in Gliwice die Oberschlesischen Elektrizitäts-Werke gegründet. Seit 1901 wurde das Wasser aus der Entnahmestelle Zawada geschöpft. 1906 wurde Kanalisation angelegt. Zum Ende des 19. Jahrhunderts waren in Gliwice mehrere Banken tätig; in der Stadt entwickelte sich intensiv das gesellschaftlich-kulturelle Leben; deutsche (die Philomaten, gegründet 1866, die Freimaurerloge 1887, Oberschlesische Museumsgesellschaft 1905) und polnische Vereine (Turnverein „Sokół", St. Alois-Gesellschaft 1896, Polnischer Verein „Harmonia" 1898) waren hier tätig.





- **Lodowisko „Tafla"**

Trochę zimy w środku lata! To kryte lodowisko zaprasza wszystkich chętnych na ślizgawki przez cały rok. Obiekt przyciąga również amatorów gry w curling, którzy mają do dyspozycji cztery tory. Na lodowisku funkcjonuje wypożyczalnia łyżew oraz kawiarenka, gdzie można odpocząć po wysiłku fizycznym.

- **'Tafla' Ice Skating Rink**

A bit of winter in the middle of summer. This indoor ice skating rink welcomes



LODOWISKO „TAFLA”

everybody throughout the year. The facility also attracts fans of curling offering four curling tracks. The rink is equipped with skate hire and a café where you can have a rest after the exercise.

- **Eislaufbahn „Tafla”**

Ein bisschen Winter mitten im Sommer: Die Eislaufbahn lädt das ganze Jahre über alle Freunde des Schlittschuhlaufens ein. Auch Curling-Freunde, denen vier Spielbahnen zur Verfügung stehen, kommen hier auf ihre Kosten. Im Rahmen des Eislaufbahnkomplexes funktioniert hier Schlittschuh-Ausleihe und ein Café, in dem man sich nach körperlicher Anstrengung erholen kann.

adres:
ul. Akademicka 29
tel. 32 237 14 16

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

tel. 32 237 14 16, 32 237 25 86
www.polsl.pl/Jednostki/RJM2/Lodowisko

Ceny biletów / Tickets / Eintritt:

W zależności od wieku oraz pory dnia od 7–12 zł / godz. / Depending on age and time of the day 7–12 zł / hour / Je nach Alter und Tageszeit von 7 bis 12 zł. / Std.
Przerwa technologiczna czerwiec–sierpień / Maintenance break in June–August. / Juni–August: Wartungsarbeiten

Überdies erschienen deutsche und polnische Zeitungen: u.a. „Der Oberschlesische Wanderer (seit 1828), „Die Gegenwart" (1848), „Die Oberschlesische Volksstimme" (1875), „Opiekun Katolicki" (1898), „Głos Śląski" (1903). 1899 wurde das Stadttheater „Victoria", 1905 das Museum eröffnet.

Nach der Volksabstimmung und der Teilung Oberschlesiens 1922 verblieb die Stadt bei Deutschland. Ende der 1920er Jahre wurde das Dreistädteeinheit-Konzept entwickelt, in dessen Rahmen Bytom, Gliwice und Zabrze hätten zu einer einheitlichen Stadt vereinigt werden sollen. Wegen der Weltwirtschaftskrise wurde die Idee jedoch nicht umgesetzt. Trotz der Krise entwickelte sich Gliwice in den 1930er Jahren mit einer bisher nicht bekannten Intensität.





- **Centrum Edukacji i Biznesu „Nowe Gliwice"**

Zrewitalizowany kompleks budynków i terenów byłej kopalni KWK „Gliwice" zlokalizowany w pobliżu węzła autostrad A1 i A4. Obecnie siedziba wielu firm oraz miejsce funkcjonowania Inkubatora Przedsiębiorczości. Na terenie Nowych Gliwic działa także Oddział Odlewnictwa Artystycznego Muzeum w Gliwicach.



NOWE GLIWICE

- **"New Gliwice" Education and Business Centre**

A revitalised complex of the site of the former "Gliwice" Hard Coal Mine located close to junction of A1 and A4 motorways. Currently a home to offices of a number of companies and the Business Incubator. The Artistic Casting Department of the Museum in Gliwice is also located in "New Gliwice".

- **Bildungs- und Geschäftszentrum „Neues Gliwice"**

Ein revitalisierter Komplex von Gebäuden und Gebieten des ehemaligen Bergwerks„Gliwice", gelegen in der Nähe des Autobahnkreuzes A1 und A4. Zurzeit Sitz vieler Firmen und des Gründerzentrums. Auf dem Gebiet „Neues Gliwice" ist die Abteilung des Museums in Gliwice für Kunstguss tätig.

adres:
Nowe Gliwice
Centrum Edukacji i Biznesu
Górnośląskiej Agencji
Przedsiębiorczości
i Rozwoju Sp. z o.o.
ul. Bojkowska 37
tel. 32 461 29 00

www.gapr.pl

Der Bau des Flughafens, die Modernisierung und der Umbau des Eisenbahnknotens, der Bau des Gleiwitzer Kanals und der Autobahn veränderten das Antlitz der Stadt.

Am Vortage des Zweiten Weltkrieges besetzten als polnische Aufständische verkleidete Angehörige einer deutschen Spezialeinheit unter Oberleutnant Naujocks den Sender Gliwice an der heutigen Ulica Tarnogórska. Dieser Vorfall sollte einer der Anlässe sein, die die Initiierung des 2. Weltkrieges durch Hitler begründeten. Er ist als sog. „Gleiwitzer Provokation" in die neueste Geschichte eingegangen.



In der Kriegszeit wurden die Industriewerke der Stadt völlig auf Rüstungsproduktion umgestellt. Da die meisten Männer eingezogen wurden, gab es an jeder größeren Fabrik ein Arbeitslager.



● Oddział Odlewnictwa Artystycznego Muzeum w Gliwicach

Prezentowana jest tam wystawa „Słusznie słyną dziś Gliwice" – stała ekspozycja Oddziału Odlewnictwa Artystycznego. Wystawa wpisuje się w najnowsze trendy światowego muzealnictwa, jest jedną z pierwszych nowoczesnych, interaktywnych i multimedialnych ekspozycji muzealnych na Śląsku. Zbiory odlewnictwa artystycznego są prezentowane w Centrum Edukacji i Biznesu „Nowe Gliwice" w budynku maszynowni zrewitalizowanej dawnej Kopalni Węgla Kamiennego „Gliwice".



ODDZIAŁ ODLEWNICTWA ARTYSTYCZNEGO MUZEUM W GLIWICACH

Artistic Casting Department of the Museum in Gliwice

The Museum in Gliwice invites to an exhibition "Gliwice is Justly Famous" - a permanent exposition of the Artistic Casting Department. The exhibition, compliant with the latest trends prevailing in museums all over the world, is one of the first state-of-the-art interactive and multimedia museum expositions in Silesia. The artistic casting collection is presented in the "New Gliwice" Education and Business Centre in the building of a former engine room of the revitalized "Gliwice" Hard Coal Mine.

Museum in Gliwice – Abteilung für Kunstguss

In der Abteilung für Kunstguss präsentiert das Museum in Gliwice die Dauerausstellung „Mit Recht rühmt sich heute Gleiwitz". Die Ausstellung, die den neusten Welttrends entspricht, ist eine der ersten modernen, interaktiven und multimedialen Museumsausstellungen in Schlesien. Die Sammlung der Kunstgüsse wird im Bildungs- und Geschäftszentrum „Neues Gliwice", im Maschinenhaus des revitalisierten ehemaligen Steinkohlebergwerks „Gliwice" gezeigt.

adres:
Oddział Odlewnictwa
Artystycznego
Centrum Edukacji i Biznesu
„Nowe Gliwice"
ul. Bojkowska 37

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

Wt-Śr / Tu-We / Di-Mi: 9.00–15.00
Cz-Pt / Th-Fr / Do-Fr: 10.00–16.00
Sb-Nd / Sa-Su / Sa-So: 11.00–16.00

Cena biletu / Ticket / Eintritt: 1 zł

www.muzeum.gliwice.pl

In Gliwice funktionierten vier Arbeitslager (Filialen des Lagers Auschwitz III Monowitz). Zu erwähnen wäre darüber hinaus, dass 1939 im nahen Nieborowice ein Durchgangslager für verhaftete polnische Soldaten, schlesische Aufständische und polnische Aktivisten gebildet wurde. Am 24.01.1945 wurde die Stadt von der sowjetischen Armee besetzt. Infolge der Potsdamer Beschlüsse wurde sie an Polen angeschlossen.

Das Gliwice von heute gehört zu den sich am schnellsten entwickelnden Städten des oberschlesischen Ballungsraumes; es ist das oberschlesische „Technopolis" (seit 2005 ist Gliwice Mitglied der World Technopolis Association, einer Organisation, der dynamische Universitäts- und Wissenschaftszentren mit industrieller Tradition angehören). Die Hauptpfeiler der Stadtentwicklung stellen neue Technologien (I3D, Flytronic), die Autoindustrie (General Motors) und die Logistik (Segro Business Park Gliwice, Tulipan Park Gliwice, Diamond Business Park Gliwice und Panattoni Park Gliwice) dar. Seit 1945 ist Gliwice ein wichtiges Wissenschaftszentrum und die Schlesische Technische Universität (Politechnika Śląska)



Stadion Miejski
W 2011 w Gliwicach otwarto nowoczesną arenę piłkarską dostosowaną do wymogów PZPN i UEFA – z boiskiem o wymiarach 105 m x 68 m, podgrzewaną murawą, zadaszoną trybuną i trzykondygnacyjnym budynkiem klubowym. Stadion jest miejscem sportowych zmagań Gliwickiego Klubu Sportowego „Piast" S.A. Stadion może pomieścić 10.000 widzów.

STADION MIEJSKI



Municipal Stadium

In 2011, a modern football arena, adjusted to the requirements of the Polish Football Association and UEFA was opened in Gliwice – with the pitch with the dimensions of 105 m x 68 m, with heated turf, roofed terraces and a three-storey club building. The stadium, which can hold up to 10 000 fans, is a place of sports struggles of the "PIAST" S.A. Gliwice Sports Club.

Städtisches Stadion

Im Jahr 2011 wurde eine moderne Fußballarena eröffnet, die an den Anforderungen des Polnischen Fußballverbandes und der UEFA angepasst ist – mit einem Fußballplatz von 105 x 68 m, Rasenheizung, einer überdachten Tribüne und einem Vereinsgebäude. Das Stadion ist ein Ort der Sportkämpfe des Sportvereins Piast Gliwice. Das Stadion bietet Platz für 10.000 Zuschauer.

adres:
ul. Okrzei 20

gehört zu den größten technischen Hochschulen Polens.

In der Stadt funktionieren darüber hinaus zahlreiche branchenbezogene Institute, Forschungseinrichtungen der Polnischen Akademie der Wissenschaften (Institut für Theoretische und Angewandte Informatik der Polnischen Akademie der Wissenschaften, Institut für Chemische Technologie sowie Zentrum für Polymer- und Kohlestoffe).





Marina Gliwice

Otwarta w maju 2012 roku Marina Gliwice usytuowana jest na terenie portu w Gliwicach (Śląskie Centrum Logistyki S.A.). Amatorzy sportów wodnych mogą wypożyczyć łódź motorową i odbyć rejs po kanale Gliwickim i górnej Odrze. Właściciele własnych jednostek pływających mogą zacumować lub przezimować swą łódź na terenie portu.

MARINA GLIWICE



Marina Gliwice

Marina Gliwice, opened in May 2012, is located within the territory of the port in Gliwice (Silesian Logistics Centre). Fans of water sports can rent a motor boat and take a cruise along the Gliwice Canal and the upper Oder river. Owners of vessels can moor or winter their boats in the port.

Marina Gliwice

Im Binnenhafen Gliwice, dem Schlesischen Logistikzentrum AG, wurde im Mai 2012 eine Marina eröffnet. Wassersportfreunde können Motorboote mieten und von dort aus Fahrten auf dem Gleiwitzer Kanal und der oberen Oder unternehmen. Besitzern von Wasserfahrzeugen stehen Winterliegeplätze zur Verfügung.

adres:
ul. Portowa 28
tel. 608 010 383

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:
codziennie / daily / täglich: 10.00–18.00

www.marinagliwice.pl



Restauracje

• Restaurants • Restaurants

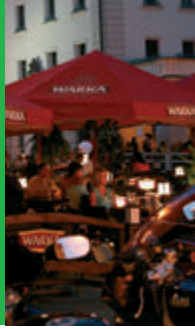
- **Liczne gliwickie restauracje oferują kuchnię z różnych stron świata – każdy znajdzie w nich coś dla siebie.**
- **Numerous restaurants, offering cuisine from all over the world provide something for everyone.**
- **In den zahlreichen Restaurants, die Gerichte aus aller Welt anbieten, findet jeder etwas für sich.**

3 Światy ul. Kilińskiego 14a, tel. 32 230 45 56
Bo Grill&Restaurant ul. Plebańska 5, tel. 606 641 841
Chata Polaka ul. Kozielska 297, tel. 32 302 22 22
Da Grasso ul. Krupnicza 23, tel. 32 775 00 70
Dobra Kasza Nasza Rynek 3, tel. 533 523 246
Gazdówka ul. Dworcowa 30, tel. 32 301 98 76
Gospoda pod Wiązem ul. Dolnej Wsi 40, tel. 32 231 45 29
La Perla ul. Zygmunta Starego 23, tel. 662 217 000
Minibrowar Majer ul. Studzienna 8, tel. 32 747 77 77
MOMO Restaurant & Cocktail Bar Rynek-Ratusz, tel. 570 170 080
Paris Paris Café Bistro ul. Krupnicza 19, tel. 882 144 946
Pataya ul. Bankowa 5, tel. 796 558 377
Pizza Dominium Rynek 2, tel. 32 222 10 10
Pizzeria Saluto Rynek 14, tel. 32 337 40 40
Portowa ul. Portowa 4, tel. 32 707 10 45
Qubus – restauracja hotelowa ul. Dworcowa 27, tel. 32 300 11 00
Restauracja u Holendra ul. Tarnogórska 245, tel. 32 270 03 15
Restauracja Park Szwajcaria ul. Łabędzka 4F, tel. 693 078 517
Restauracja PKP ul. Jasnogórska 14a, tel. 730 508 708
Siedlisko ul. S. Jaracza 13, tel. 508 339 185
Stek Chata ul. Daszyńskiego 357, tel. 32 231 09 13
Sushi Arigato ul. Wodna 5, tel. 32 231 60 47
SzaMMa ul. Raciborska 1, tel. 798 837 873
Tito tito ul. Plebańska 7, tel. 721 696 969
Trattoria Castello ul. Wiejska 16B, tel. 32 333 10 11
Trattoria La Rustica ul. Daszyńskiego 540, tel. 32 724 03 08
Wanilia Restauracja & Café Al. Korfantego 36, tel. 32 733 08 36
Wine bar LOFTY ul. Zygmunta Starego 24a, 233 09 50
Zajadalnia Stołówka Studencka & Bar Gliwice ul. Łużycka 25, tel. 32 237 23 47

Wieczorne wyjścia

• Evening Outings • Abendliches Ausgehen

- **Wieczorem na chętnych czekają liczne puby, kluby muzyczne i dyskoteki.**
- **In the evening, numerous pubs, musical clubs and discos await you.**
- **Abends erwarten Sie zahlreiche Pubs, Musikklubs und Diskos.**



4art Klub Muzyczny ul. Wieczorka 22, tel. 32 337 54 70
Centrum Kultury Studenckiej Mrowisko
ul. Pszczyńska 85, tel. 32 237 14 80
Club 80 ul. Dubois 22, tel. 601 932 923
Dobry Zbeer ul. Górnych Wałów 30, tel. 691 473 239
Gwarek Night Club Rynek 18, 32 231 42 36
Hemingway Pub ul. Raciborska 2, tel. 32 332 74 60
Klub MARDI GRAS ul. Studzienna 8, tel. 662 844 850
Koneser Pub ul. Plebańska 9, tel. 515 452 034
Mini Browar Majer ul. Studzienna 8 tel. 32 747 77 77
MSIW ul. Raciborska 2, tel. 731 001 313
Pub Stary Kufel ul. Średnia 1, tel. 530 593 415
Stary Browar ul. Piwna 1b, tel. 32 331 40 75/76
Szynk na Winklu ul. Raciborska 3, tel. 32 793 98 69
Tajemniczy Ogród ul. Zwycięstwa 52,
tel. 32 231 72 21, wew. 224
Temat Rzeka ul. Górnych Wałów 26, tel. 577 307 830

Scena Bajka – Kino Amok ul. Dolnych Wałów 3,
tel. 32 238 25 01, kasa: tel. 32 231 56 99, www.amok.gliwice.pl
Cinema City Forum Gliwice ul. Lipowa 1, tel. 32 335 77 77,
www.cinema-city.pl



Hotele

• Hotels • Hotels

- Na wszystkich podróżnych czeka w Gliwicach zróżnicowana baza noclegowa. Każdy, niezależnie od zasobności portfela i wymogów, znajdzie tutaj coś dla siebie.
- All visitors to Gliwice can use the diverse tourist accommodation. Each and every one, regardless of the resources and demands, will find something for them.
- Das Angebot der Stadt im Bereich der Übernachtungen ist dermaßen differenziert, dass jeder – unabhängig von seinen finanziellen Möglichkeiten und Anforderungen, eine für sich geeignete Unterkunft findet.

Arsenał Hotel ul. Generała Zawadzkiego 68, tel. 32 734 62 78
Dom Gościnny Argentum ul. Sowińskiego 5, tel. 32 238 04 80
Dom Gościnny SEZAM ul. Pszczyńska 89a, tel. 32 237 23 07
Hotel 3 Światy*** ul. Kilińskiego 14a, tel. 32 230 45 56
Hotel Arsenał*** ul. Zawadzkiego 68, tel. 32 734 62 78
Hotel Ava ul. Pszczyńska 113, tel. 32 230 13 71
Hotel Centrum Onkologii ul. Wybrzeże Armii Krajowej 12, tel. 32 278 96 39
Hotel Diament Plaza**** ul. Zwycięstwa 30, tel. 32 721 70 00
Hotel Diament Economy*** ul. Zwycięstwa 42, tel. 32 231 18 21
Hotel Łabędy i Hostel Łabędy** ul. Karola Marksa 11, tel. 230 09 29
Hotel Malinowski Business*** ul. Portowa 4, tel. 32 707 10 12
Hotel Mikulski*** ul. Dąbrowskiego 24, tel. 32 331 82 01
Hotel Malinowski Economy* ul. Chodkiewicza 33, tel. 32 279 11 40
Hotel Royal*** ul. Matejki 10, tel. 32 400 00 00
Hotel Silvia GOLD ul. Studzienna 8, tel. 32 701 12 00
Hotelik Pederoxe ul. Kozielska 135, tel. 508 278 200
Hostel Gliwice ul. Wieczorka 22, tel. 696 596 124
Hostel Malinowski City ul. Narutowicza 23, tel. 32 234 25 08
Ośrodek Wypoczynkowy „Czechowice" ul. Ziemięcicka 62, tel. 32 238 88 70
Qubus Hotel*** Gliwice ul. Dworcowa 27, tel. 32 300 1100
Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Ślązaczek" ul. Krakusa 16, tel. 32 230 68 31 wew. 372
Zajazd Rejtan ul. św. Wojciecha 2a, tel. 32 279 49 49

Obiekty sportowe
• Sports Facilities • Sportobjekte

Pływalnie kryte • Indoor swimming pools • Hallenbäder

- **Cztery kryte pływalnie funkcjonujące na terenie Gliwic pozwalają na aktywne spędzenie czasu przez cały rok.**
- **Four indoor swimming pools available in Gliwice allow for active leisure time.**
- **Vier in der Stadt funktionierende Hallenbäder ermöglichen eine aktive Freizeitverbringung.**

Kryta pływalnia „Delfin"

'Delfin' Indoor Swimming Pool / Hallenbad „Delfin"

ul. Warszawska 35, tel. 32 331 04 45, www.mzuk.pl

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

Pn–Pt / Mo–Fr / Mo–Fr 6.00–22.00
Sb-Nd / Sa-Su / Sa-So 8.00–22.00

To nowoczesny kompleks rekreacyjno sportowy dla całej rodziny (pływalnie, zjeżdżalnie, siłownia, sauny, fitness, hale sportowe). /It is a modern leisure and sports centre for the entire family (swimming pools, slides, a gym, saunas, fitness facilities, sports hall). / Das Hallenbad „Delfin" ist ein moderner Sport- und Erholungskomplex für die ganze Familie (Rutschbahnen, Fitness, Saunen, Sporthallen).

Kryta pływalnia „Mewa"

'Mewa' Indoor Swimming Pool / Hallenbad „Mewa"

ul. Mewy 36, tel. 32 232 37 66, www.mzuk.pl

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

Pn–Pt / Mo–Fr / Mo–Fr 7.00–22.00
Sb-Nd / Sa-Su / Sa-So 10.00–22.00

DELFIN, MEWA Ceny biletów / Tickets / Eintritt:

W zależności od wieku oraz pory dnia od 1–7,50 zł / godz. / Depending on age and time of the day →

1–7,50 zł / hour / Je nach Alter und Tageszeit von 1 bis 7,50 Zl. / Std.
Dzieci do lat 3: bezpłatnie / Children up to 3 yrs: admission free / Kinder unter 3 Jahren: frei
Osoby niepełnosprawne: 1 zł / godz. / Disabled people 1 zł / hour / Behinderte: 1 zł. / Std.

● Kryta pływalnia „Olimpijczyk"

'Olimpijczyk' Indoor Swimming Pool / Hallenbad „Olimpijczyk"

ul. Oriona 120, tel. 32 445 05 75, www.mzuk.pl

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

Pn–Pt / Mo–Fr / Mo–Fr 6.00–22.00
Sb–Nd / Sa–Su / Sa–So 8.00–22.00

Ceny biletów / Tickets / Eintritt:

W zależności od wieku oraz pory dnia od 4–8,50 zł / godz. / Depending on age and time of the day 4–8,50 zł / hour / Je nach Alter und Tageszeit von 4 bis 8,50 Zl. / Std.

Opis na stronie 47.

● Kryta pływalnia „Neptun"

'Neptun' Indoor Swimming Pool / Hallenbad „Neptun"

ul. Dzionkarzy, tel. 32 413 48 48, 32 413 48 49, www.neptungliwice.pl

Kryta pływalnia i kompleks sportowo-rekreacyjny (pływalnie, zjeżdżalnie, sauny, fitness). / A swimming pool and a leisure and sports centre (swimming pools, slides, sauna, fitness facilities). / Ein Hallenbad mit einem Sport – und Erholungskomplex (Schwimmbecken, Rutschbahnen, Saunen, Fitness).

Godziny otwarcia / Opening hours / Öffnungszeiten:

Basen / swimming pools / Hallenbad
Pn–Pt / Mo–Fr / Mo–Fr 7.00–22.00 • Sb-Nd / Sa-Su / Sa-So 8.00–22.00
Sauny / Saunas / Saunen
Pn–Pt / Mo–Fr / Mo–Fr 17.00–22.00 • Sb-Nd / Sa-Su / Sa-So 14.00–22.00

Ceny biletów / Tickets / Eintritt:

Basen / Swimming pool / Hallenbad
Normalny / regular ticket / normal – 10 zł godz. / hour / Std.
Ulgowy / reduced ticket / ermäßigt – 5 zł godz. / hour / Std
Sauny / Saunas / Saunen
17 gr/min. doliczane do czasu basenowego lub Normalny – 20 zł / godz.
17 gr/min. added to the pool time or regular ticket – 20 zł / hour
17 gr/min. wird zur Schwimmzeit hinzurechnet oder normal – 20 Zl. / Std

Wybrane obiekty sportowe / Selected Sport Facilities / Ausgewählte Sportobjekte

Politechnika Śląska – Ośrodek Sportu (hale, boiska do siatkówki plażowej i koszykówki ulicznej, siłownia, sauna / sport halls, beach volleyball and street basketball courts, gym, sauna / Sporthallen, Strandvolleyball, Streetbasketball, Fitness, Sauna) ul. Kaszubska 28, tel. 32 237 23 51 / ul. Akademicka 26, tel. 32 237 29 68
ARKADIA Siłownia dla Pań ul. Marzanki 21, tel. 32 335 30 82
Korty tenisowe ul. Kosynierów 6, tel. 32 331 33 60
Korty tenisowe ul. Akademicka 26, tel. 32 237 13 88
Hala tenisowa ul. Akademicka 31, tel. 32 331 50 50
Jasna 31 ul. Jasna 31, tel. 32 411 99 99
Squash Ball Club ul. Robotnicza 2, tel. 32 333 23 81
Pure Jatomi Fitness CH Forum, ul. Lipowa 1, tel. 32 445 34 44
Stary Hangar Fitness&Wellness Club ul. Toruńska 1, tel. 32 230 00 50
Fitness Styl ul. Warszawska 35 (pływalnia Delfin), tel. 32 334 76 71
Creative Fitness&Spa Club ul. Kozielska 115, tel. 32 301 49 30
Squashmania ul. Kozielska 37, tel. 32 725 04 22
SMART GYM ul. Kolberga 41, tel. 32 323 13 26
SMART GYM ul. Łużycka 16, tel. 32 723 27 16
Hala widowiskowo-sportowa ul. Górnych Wałów 29, tel. 32 307 44 00
Hala widowiskowo-sportowa ul. Kozielska 1a, tel. 663 875 566
Hala widowiskowo-sportowa „Chorzowska 5", ul. Chorzowska 5, tel. 733 088 208
Hala widowiskowo-sportowa „Sośnica" ul. Sikorskiego 130, tel. 32 332 10 87
Kompleks boisk „Piaskowa Dolina" ul. Piaskowa 44, tel. 501 486 376
Kompleks boisk wielofunkcyjnych Orlik 2012 ul. Jasna 31, tel. 501 486 376
Centrum Kulturalno-Sportowe „Łabędź" ul. Partyzantów 25, tel. 32 234 25 53
Lodowisko „Tafla" ul. Akademicka 29, tel. 32 237 14 16

Zakupy • Shopping • Einkaufen

Galeria Handlowa / Shopping Centre / Einkaufszentrum „ARENA" Al. Jana Nowaka Jeziorańskiego 1
Centrum Handlowe / Shopping Centre / Einkaufszentrum AUCHAN ul. Rybnicka 207
Centrum Handlowe / Shopping Centre / Einkaufszentrum "EUROPA CENTRALNA" ul. Pszczyńska 315
Centrum Handlowe / Shopping Centre / Einkaufszentrum „FORUM" ul. Lipowa 1
Centrum Handlowe / Shopping Centre / Einkaufszentrum TESCO ul. Łabędzka 26

Przydatne adresy i telefony / Useful addresses and telephone numbers / Wichtige Adressen und Telefonnummern

Europejski numer alarmowy /
European emergency number / Europäischer Notruf **112**

Tel. alarmowy policji /
Police emergency number / Polizei **997**

Tel. alarmowy straży pożarnej /
Fire service emergency number / Feuerwehr. **998**

Tel. alarmowy pogotowia ratunkowego /
Ambulance service emergency number / Rettungsdienst **999**

Tel. alarmowy straży miejskiej /
Municipal Police emergency number / Ordnungsamt **986**

Tel. alarmowy służb miejskich /
Municipal Service emergency number / Stadtdienst **32 231 98 76**

- **Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej / Cultural and Tourist Information Centre / Zentrum für Kultur und Tourismusinformation**
  ul. Dolnych Wałów 3, tel. 32 231 38 55,
  email: centrum@muzeum.gliwice.pl,
  skype: CentrumGliwice, gadugadu: 19406407

- **Centrum Informacji Turystycznej – Radiostacja / Centre for Cultural Information – Radio Station / Zentrum für Kulturinformation –Sender**
  ul. Tarnogórska 129, tel. 32 300 04 04

- **Koleje Śląskie /**
  tel. 32 428 88 88, Biuro Obsługi Klienta tel. 32 479 55 55

- **PKP Intercity /**
  tel. 19757

- **Urząd Miejski / Municipal Office / Stadtverwaltung**
  ul. Zwycięstwa 21, tel. 32 231 30 42, 32 231 30 41 fax: 32 231 27 25, www.gliwice.eu

- **Stacja Pogotowia Ratunkowego / Ambulance Service / Rettungsdienst** ul. Konarskiego 26, tel./fax 32 231 20 50
- **Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej/ Municipal Station of the State Fire Service / Feuerwache**
  ul. Wrocławska 1, tel. 32 231 18 85, fax 32 231 76 23

- **Komenda Miejska Policji / Gliwice Police Headquarters / Städtisches Polizeipräsidium**
  ul. Powstańców Warszawy 12, tel. 32 336 92 00, fax 32 336 92 44

- **Straż Miejska / Municipal Police / Stadtpolizei**
  ul. Bolesława Śmiałego 2a, tel. 32 231 69 55, 32 338 19 72; fax 32 338 19 82

- **Poczta Główna**
  ul. Zwycięstwa 28, tel. 32 231 32 00

SĄDY / COURTS / GERICHTE

- **Sąd Rejonowy / District Court / Amtsgericht**
  ul. Powstańców Warszawy 23, tel. 32 338 74 00, fax 32 338 77 79, www.gliwice.sr.gov.pl
- **Wojewódzki Sąd Administracyjny / Provincial Administrative Court / Woiwodschaftliches Verwaltungsgericht**
  ul. Wyszyńskiego 2, tel. 32 238 98 30, fax 32 238 98 27, www.gliwice.wsa.gov.pl
- **Sąd Okręgowy / Regional Court / Landgericht**
  ul. Kościuszki 15, tel. 32 33 80 117 (116, 115, 114), fax 32 338 01 02, www.gliwice.so.gov.pl

SZPITALE / HOSPITALS / KRANKENHÄUSER

- **NZOZ VITO-MED. Sp. z o.o.**
  ul. Radiowa 2, tel. 32 302 98 00, 32 302 98 15; www.vitomed.pl
- **Instytut Onkologii / Comprehensive Cancer Centre / Institut für Onkologie**
  ul. Wybrzeże Armii Krajowej 15, tel. 32 278 86 66; www.io.gliwice.pl
- **Szpital Miejski nr 4 w Gliwicach Sp. z o.o.**
  ul. Zygmunta Starego 20, ul. Kościuszki 29,
  tel. 32 231 88 88, 32 461 32 01
- **Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o.**
  ul. Kościuszki 1, 44-100 Gliwice, tel. 32 238 20 91 do 95

SZKOŁY WYŻSZE / UNIVERSITIES AND COLLEGES / HOCHSCHULEN

- **Politechnika Śląska / Silesian University of Technology / Schlesische Technische Universität**
  ul. Akademicka 2a, tel. 32 237 10 00, fax. 32 237 16 55
  www.polsl.gliwice.pl

- **Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Wydział Zamiejscowy w Gliwicach / Higher School of Safety, Branch in Gliwice / Hochschule für Sicherheit, Außenstelle in Gliwice**
  pl. Piłsudskiego 9, 32 335 40 19 wew. 11
  www.wsb.net.pl

Projekt przewodnika: Perfect
W przewodniku wykorzystano zdjęcia: Archiwum UM Gliwice, Archiwum Urzędu Marszałkowskiego Woj. Śląskiego, A. Witwicki, W. Turkowski, R. Leszczyński, B. Łoziński, Perfect, K. Krzemiński, A. Ziaja, S. Zaremba, J. Pleszyniak, T. Zakrzewski, Z. Daniec.
Teksty historyczne: Edward Wieczorek

Rynek / Market Square / Marktplatz (Ring) 5
Teatr Miejski w Gliwicach / Municipal Theatre in Gliwice / Stadttheater in Gliwice 7
Radiostacja Gliwice Oddział Muzeum w Gliwicach / Gliwice Radio Station Department of the Museum in Gliwice / Sender Gleiwitz – Museum in Gliwice 9
Zamek Piastowski / Piast Castle / Piastenschloss 11
Muzeum w Gliwicach / Museum in Gliwice /Das Museum in Gliwice 13
Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego / Exaltation of the Holy Cross Church / Kreuzkirche 15
Budynek Urzędu Miejskiego / Municipal Office Building / Das Gebäude der Stadtverwaltung 17
Ruiny Teatru Victoria / Ruins of the Victoria Theatre / Ruinen des Victoriatheaters 19
Willa Caro / Caro Villa / Villa Caro 21
Kościół katedralny św. Apostołów Piotra i Pawła / St. Peter and Paul's Cathedral / Domkirche Peter und Paul 23
Park Fryderyka Chopina / Frederic Chopin Park / Frederic-Chopin-Park 25
Dawna Poczta Główna / Former Main Post Office / Das ehemalige Hauptpostamt 27
Palmiarnia Miejska / Municipal Palm House / Städtisches Palmenhaus 29
Pawilon akwarystyczny w Palmiarni Miejskiej / Aquarium pavilion in the Municipal Palm House / Aquarium im städtischen Palmenhaus 31
Ratusz / Town Hall / Rathaus 33
Ośrodek wypoczynkowy „Czechowice" / 'Czechowice' Recreation Centre / Erholungszentrum "Czechowice" 35
Kościół pw. Wszystkich Świętych / All Saints Church / Allerheiligenkirche 37
Scena Bajka – Kino Amok / Bajka Scene – Amok Cinema / Bühne Bajka – Kino Amok 39
Kąpielisko „Leśne" / 'Leśne' Outdoor Swimming Pool / Waldbad 41
Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny / Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary / Mariä-Himmelfahrt-Kirche 43
Muzeum Techniki Sanitarnej / Museum of Sanitary Technology / Museum für Sanitäre Technik 45
Kryta pływalnia OLIMPIJCZYK / OLIMPIJCZYK Indoor Swimming Pool/ Schwimmhalle OLIMPIJCZYK 47
Lodowisko „Tafla" / 'Tafla' Ice Skating Rink / Eislaufbahn „Tafla" 49
Nowe Gliwice / New Gliwice / Neues Gliwice 51
Oddział Odlewnictwa Artystycznego Muzeum w Gliwicach / Artistic Casting Department in Gliwice / Museum in Gliwice – Abteilung für Kunstguss 53
Stadion Miejski / Municipal Stadium / Städtisches Stadion 55
Marina Gliwice 57

GLIWICE



Wydawca: Urząd Miejski w Gliwicach
Wydział Kultury i Promocji Miasta
44-100 Gliwice
ul. Zwycięstwa 21
tel. (+48) 32 231 30 41
fax (+48) 32 231 27 25
www.gliwice.eu